

18 พฤศจิกายน 2556

เรื่อง ขอให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะตัวแทนรัฐบาลไทยใน คณะกรรมการแม่โขง แสดงจุดยืนเพื่อคัดค้านโครงการเขื่อนดอนสะโฮงของสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว และตรวจสอบกระบวนการสร้างเขื่อนในลำน้ำโขงสายหลักทั้งหมด

เรียน ฯพณฯ วิเชษฐ์ เกษมทองศรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เอกสารที่ส่งมาด้วย

1. รายงานการศึกษาผลกระทบต่อชุมชนริมแม่น้ำโขง จากโครงการเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำและการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
2. สำเนาจดหมายนักวิทยาศาสตร์ทั่วโลก แสดงข้อกังวลเกี่ยวกับโครงการเขื่อนดอนสะโฮงบนแม่น้ำโขง สายหลัก ในพื้นที่สีพันดอน เมืองโขง แขวงจำปาสัก ภาคใต้ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ข้าพเจ้า ตามรายนามท้ายจดหมายฉบับนี้ คือกลุ่มภาคประชาสังคม เครือข่ายประชาชน และบุคคลผู้อาศัยและพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติในลำน้ำโขงและน้ำสาขาทั้ง 8 จังหวัดในประเทศไทย และเครือข่ายองค์กรในประเทศไทยผู้ติดตามประเด็นสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในลุ่มแม่น้ำโขง และอาเซียน ขอเรียกร้องให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะตัวแทนใน คณะกรรมการแม่โขง ได้แสดงความชัดเจนในจุดยืนของรัฐบาลไทยในประเด็นข้อเท็จจริง เรื่องสถานะของเขื่อนดอนสะโฮงต่อประชาชนและภาคประชาสังคมไทย และทำการยับยั้ง สปป. ลาว ในทันที

ดังเป็นที่ปรากฏชัดเจนแล้วว่า ในช่วงมากกว่า 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ปัญหาการสร้าง เขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำขนาดใหญ่ในแม่น้ำโขงสายหลักและแม่น้ำสาขา เป็นหนึ่งในภัยคุกคามที่สำคัญที่สุดในภูมิภาคนี้ต่อประชาชนของประเทศในลุ่มแม่น้ำโขง และได้กลายเป็นภัยคุกคามต่อโลก จากการที่เขื่อน เป็นตัวทำลายล้างพื้นที่แห่งความหลากหลายทางชีวภาพและนิเวศวิทยาและแหล่งอาหารที่สำคัญของ โลก ข้อเสนอการสร้างเขื่อน นับตั้งแต่โดยประเทศจีนในแม่น้ำโขงทางตอนบน และมาบัดนี้โดย สปป. ลาว ซึ่งประกาศตัวว่าจะเป็น “แบตเตอรี่แห่งเอเชีย” ได้กลายเป็นสาเหตุแห่งความเร่งด่วนทาง ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรประมง และทำให้ความขัดแย้งระหว่างประเทศเพิ่มพูนขึ้น

พวกเราเชื่อว่า รัฐบาลไทยได้รับรู้ปัญหาที่มาจากการสร้างเขื่อนทั้ง 6 เขื่อนบนแม่น้ำโขง สายหลักในเขตประเทศจีนต่อประชาชนในเขตภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือของไทยมาโดยตลอด

ช่วงหลายปีที่ผ่านมา อีกทั้งความขัดแย้งที่มาจาก การสร้างเขื่อนไซยะบุรีขนาด 1,285 เมกะวัตต์ ซึ่งเป็นเขื่อนในแม่น้ำโขงสายหลักตอนล่างเขื่อนแรกที่ถูกเสนอสร้างโดย สปป.ลาว ในช่วงปี 2553 โดยบริษัท ช.การช่าง จำกัด (มหาชน) ของประเทศไทยได้รับสัมปทานเป็นผู้พัฒนาโครงการ ที่ผ่านมากระบวนการเสนอและสร้างเขื่อนไซยะบุรียังค้างคาและไม่ชัดเจน แต่ สปป.ลาว ก็ยังคงเดินหน้าสร้างเขื่อนนี้ต่อไป แม้ว่าจะได้รับการประท้วงและปฏิเสธโดยรัฐบาลเวียดนามและกัมพูชา รวมถึงภาคประชาสังคมและประชาชนทั่วภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง และเราเชื่อว่า หากเขื่อนถูกสร้างสำเร็จ ความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการสร้างเขื่อนไซยะบุรี จะกลายเป็นบทเรียนที่เจ็บปวดต่อลำน้ำโขง และประเทศที่ต้องพึ่งพาลำน้ำโขงทั้งหมด และในกรณีเขื่อนไซยะบุรีนี้ ประเทศไทยในฐานะผู้ซื้อไฟฟ้า กำลังตกเป็นจำเลยต่อการตั้งคำถามทั้งในภูมิภาคและจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั่วโลก

ทั้งนี้ ผลกระทบของการสร้างเขื่อนแม่น้ำโขง โดยเฉพาะในเรื่องผลกระทบทางเศรษฐกิจ ได้มีการศึกษารวบรวมข้อมูลแล้วจำนวนหนึ่งโดยเครือข่ายประชาชนในจังหวัดภาคอีสาน ดังรายละเอียดตามเอกสารการศึกษาที่แนบมาพร้อมนี้

เราประสงค์ที่จะส่งจดหมายเปิดผนึกนี้มายังท่าน เพื่อขอให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะตัวแทนประเทศไทย ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในฐานะกรมการแม่น้ำโขงฝ่ายไทย ได้ทบทวนสถานะและความเห็นในประเด็นเขื่อนใหญ่ในลุ่มน้ำโขงและความเดือดร้อนของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เราขอเรียกร้องให้ท่านเร่งตรวจสอบและคัดค้านกระบวนการสร้างเขื่อนดอนสะโฮงที่ สปป.ลาว กำลังเสนอสร้างเป็นเขื่อนที่สองบนแม่น้ำโขงสายหลักโดยทันที

เราเชื่อว่า ถึงเวลาแล้วที่รัฐบาลไทยจะต้องรวบรวมบทเรียนที่เกิดมาก่อนหน้าในเรื่องการสร้างเขื่อนในลุ่มน้ำโขง เพื่อตรวจสอบและทบทวนท่าทีของตนเอง และดำเนินการเพื่อเป็นประโยชน์แก่ประชาชนไทยอย่างแท้จริง

ในกรณีการสร้างเขื่อน “ดอนสะโฮง” ในพื้นที่ “สีพันดอน” ของลาวใต้ อันเป็นเขื่อนแม่น้ำโขงสายหลักแห่งที่สองที่ สปป.ลาว เสนอที่จะเริ่มการก่อสร้างในเดือนพฤศจิกายนนี้ ประเด็นที่ขอให้ตรวจสอบ และเหตุผลที่ไทยควรคัดค้านเขื่อนแห่งนี้โดยทันทีมีดังนี้

หนึ่ง ผลกระทบที่มหาศาลและผลประโยชน์อันน้อยนิด - เขื่อนดอนสะโฮง มีกำลังผลิตติดตั้ง 260 เมกะวัตต์ หรือใหญ่กว่าเขื่อนปากมูนของไทยประมาณ 1 เท่าโดยใช้ระบบเดียวกัน คือเป็นเขื่อนประเภท run-of-river หรือเขื่อนที่ใช้ตัวลำนน้ำเป็นอ่างเก็บน้ำ โดยการขุดท้องน้ำให้ลึกขึ้นและทำการปั่นไฟจากกระแสที่ไหลผ่าน ทั้งนี้ในท้ายที่สุด ไฟฟ้าที่ใช้ได้จริงอาจเป็นเพียง 1 ใน 3 ของกำลังผลิตติดตั้งเท่านั้น เช่นเดียวกับเขื่อนปากมูน แต่ทว่า เขื่อนดอนสะโฮงเป็นเขื่อนที่ถูกเสนอให้สร้างใน

ช่องทางน้ำช่องทางเดียวของพื้นที่ “สีพันดอน” ที่ปลาสามารถว่ายผ่านขึ้นลงได้ตลอดปีเพื่อวางไข่และขยายพันธุ์ ทั้งนี้ สีพันดอน คือ พื้นที่สำคัญที่สุดในลุ่มแม่น้ำโขงสำหรับการขยายพันธุ์ของปลา โดยปลาที่ผ่านทางฮูสะโฮง คือปลาจากทะเลสาบเขมรของกัมพูชา ปลาจากลำน้ำสาขาที่สำคัญต่าง ๆ รวมทั้งเซกอง เซซาน และสระเรือของกัมพูชา รวมไปถึงจากสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง ทั้งนี้หมายถึงว่า หากปิดกั้นฮูสะโฮงเพื่อสร้างเขื่อน โดยผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ คือ สปป.ลาว และบริษัทผู้สร้างสัญญาติมาเลเซีย ประเทศอื่น ๆ ในลุ่มน้ำจะได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงที่สุดและโดยทันที เนื่องจากระบบที่สัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งและแยกออกจากกันไม่ได้ของลำน้ำโขงและลุ่มน้ำเหล่านี้ โดยเฉพาะในเรื่องการประมงในพื้นที่ลำน้ำโขงตอนล่าง ซึ่งประชาชนในจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย ก็ย่อมจะได้รับผลกระทบโดยตรงด้วย

ทั้งนี้ ผลกระทบในเรื่องการประมงในลุ่มแม่น้ำโขง ได้ถูกศึกษาและนำเสนอมาโดยต่อเนื่องโดยนักวิชาการจากนานาชาติ โดยในปี 2551 เมื่อ สปป.ลาว เสนอสร้างเขื่อนดอนสะโฮงในช่วงแรก กลุ่มนักวิชาการทั่วโลกได้เขียนจดหมายคัดค้านโดยทันที (ปรากฏตามสำเนาจดหมายที่แนบมาพร้อมนี้) โดยแสดงความวิตกกังวลอย่างยิ่งกับประเด็นผลกระทบทางการประมง

สอง กระบวนการที่ปิดเขื่อนและถือเป็นการละเมิดข้อตกลงแม่น้ำโขงปี 2538 ของ สปป.ลาว - โดย สปป.ลาว อ้างว่าเขื่อนดอนสะโฮงเป็นเขื่อนที่สร้างในลำน้ำสาขา ไม่ใช่บนลำน้ำโขงสายหลัก ซึ่งเป็นการปิดเขื่อนข้อเท็จจริง เนื่องจากดอนสะโฮงเป็นส่วนหนึ่งของแม่น้ำโขงสายหลักที่แตกตัวออกเนื่องจากเกาะแก่งในเขตสีพันดอน ก่อนที่จะมารวมตัวกันอีกครั้งในทางตอนล่างและไหลต่อไปยังประเทศกัมพูชา ทั้งนี้ เขื่อนดอนสะโฮงถูกบรรจุไว้ในชุดของเขื่อนแม่น้ำโขงสายหลัก 12 เขื่อนที่มีการเสนอไว้ก่อนหน้านี้ เป็นที่รับรู้โดยประเทศสมาชิกคณะกรรมการแม่น้ำโขง ดังนั้นการปิดเขื่อนเพื่อการเร่งกระบวนการการสร้างเขื่อน โดยอาศัยกลไกของคณะกรรมการแม่น้ำโขงด้วยการยื่น “แจ้งล่วงหน้า” (Prior Notification) แทนที่จะเป็น “ปรึกษาหารือล่วงหน้า” (Prior Consultation) กับประเทศสมาชิกอื่น ๆ จึงเป็นกระบวนการที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศสมาชิกอื่น ๆ **จักต้องแสดงจุดยืนและคัดค้านในทันที** โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อ สปป.ลาว ยื่นการแจ้งล่วงหน้าเมื่อเดือนกันยายนที่ผ่านมาและแจ้งว่าจะทำการก่อสร้างในเดือนนี้ (พฤศจิกายน)

ทั้งนี้ ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ประชาชนและภาคประชาสังคมไทย ได้เห็นข้อพิสูจน์แล้วว่า กระบวนการภายใต้กรรมการแม่น้ำโขงเป็นสิ่งที่ล้มเหลวมาโดยตลอด และข้อตกลงการใช้แม่น้ำโขงอย่างยั่งยืนปี 2538 ระหว่างไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ยังไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับลำน้ำและประชาชนในภูมิภาคได้ ปัจจัยหนึ่งของความล้มเหลว คือการที่ทางสำนักเลขาธิการของคณะกรรมการแม่น้ำโขง อ้างเสมอว่าจะทำงานตามการเสนอของรัฐบาลประเทศสมาชิกเท่านั้น ไม่สามารถทำตามข้อเรียกร้องของประชาชนในลุ่มน้ำได้

เราจึงขอเรียกร้องให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะตัวแทนในคณะกรรมการแม่โขง ได้แสดงความชัดเจนในเจตจำนงของรัฐบาลไทยในประเด็นข้อเท็จจริงในเรื่องฐานะของเขื่อนดอนสะโฮงต่อประชาชนและภาคประชาสังคมไทย และทำการยับยั้ง สปป.ลาว ในทันที ทั้งนี้ ทั้งในกรอบของคณะกรรมการแม่โขงและกรอบอำนาจอื่น ๆ ที่มีอยู่ เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นแนวทางการแก้ไขปัญหา ทั้งจากกลไกในระดับภูมิภาคที่ทางรัฐบาลยอมรับและเป็นสมาชิก

นอกจากนี้ เราขอเรียกร้องให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการแสวงหาข้อมูล และแก้ปัญหาที่เกิดจากการสร้างเขื่อนในลุ่มแม่น้ำโขงที่นับวันก็จะทับทวีมากขึ้นอย่างชัดเจนโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม

เราขอชื่นชมเจตจำนงที่ดีต่อ ฯพณฯ เพื่อเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้องดังกล่าวข้างต้น และหวังว่าจะได้รับการตอบสนองและการตอบรับจาก ฯพณฯ ตามที่ร้องขอ เพื่อประโยชน์ของประชาชนไทยและประชาชนในภูมิภาคลุ่มน้ำโขงทั้งหมด

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

รายชื่อองค์กรรับรอง

1. กลุ่มนิเวศน์วัฒนธรรมศึกษา
2. กลุ่มปฏิบัติงานคนจนเมือง
3. กลุ่มพิทักษ์สิ่งแวดล้อมพฤษะ
4. กลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์ สุราษฎร์ธานี
5. กลุ่มรักษ์เชียงใหม่
6. กลุ่มรักษ์แม่น้ำโขง จ.เลย
7. กลุ่มศึกษาพลังงานที่ยั่งยืนและเป็นธรรม จังหวัดอุบลราชธานี
8. กลุ่มสื่อเสียงคนอีสาน
9. กลุ่มอนุรักษ์และฟื้นฟูลุ่มน้ำลำพะเนียงจังหวัดหนองบัวลำภู
10. กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอุดรธานี

11. คณะกรรมการชาวบ้านเพื่อฟื้นฟูชีวิตและชุมชนลุ่มน้ำมูน (ชชช.)
12. คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน (กป.อพช.)
13. คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชนภาคเหนือกลาง-ล่าง
14. คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน ภาคอีสาน
15. คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน ภาคใต้
16. คณะกรรมการองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอดส์
17. คณะกรรมการองค์กรเอกชนด้านเอดส์ ภาคเหนือ (กพอ.ภาคเหนือ)
18. เครือข่ายกลุ่มพัฒนาชุมชนใต้สะพาน
19. เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนจังหวัดหนองคาย 50 ตำบล
20. เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกจังหวัดฉะเชิงเทรา
21. เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกภาคใต้
22. เครือข่ายเกษตรชีวภาพเพื่อสุขภาพชุมชน
23. เครือข่ายชุมชนเพื่อการปฏิรูปสังคมและการเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
24. เครือข่ายคนไร้บ้าน เครือข่ายชุมชนริมทางรถไฟสายใต้-ตะวันตก
25. เครือข่ายชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย
26. เครือข่ายชุมชนคนฮักน้ำของ
27. เครือข่ายชุมชนเพื่อการพัฒนา
28. เครือข่ายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีสาน
29. เครือข่ายปฏิรูปที่ดินจังหวัดแพร่
30. เครือข่ายประชาคมแม่กลอง
31. เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก
32. เครือข่ายผู้หญิงอีสาน
33. เครือข่ายพลังงานเพื่อนิเวศวิทยาแม่น้ำโขง
34. เครือข่ายฟื้นฟูประชารังสรรค์ จังหวัดขอนแก่น
35. เครือข่ายเยาวชนคนรักแม่โขง 7 จังหวัดภาคอีสาน
36. เครือข่ายลุ่มน้ำเซบาย จังหวัดอุบลราชธานี
37. เครือข่ายสภาองค์กรชุมชนจังหวัดหนองคาย 53 ตำบล
38. เครือข่ายสภาองค์กรชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี 75 ตำบล
39. เครือข่ายสภาองค์กรชุมชนตำบลลุ่มน้ำโขง 7 จังหวัดภาคอีสาน
40. เครือข่ายสร้างเสริมสุขภาพ จ.สงขลา

41. เครือข่ายสลัมพระราม 3
42. เครือข่ายสลัมสี่ภาค
43. เครือข่ายสวัสดิการชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี 150 ตำบล
44. เครือข่ายสิทธิชุมชนภาคใต้
45. เครือข่ายองค์กรชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม
46. เครือข่ายองค์กรชุมชนลุ่มน้ำตรัง
47. โครงการจังหวัดจัดการตนเอง
48. โครงการปฏิรูปการเกษตรและพัฒนาชนบท จ.นครสวรรค์
49. โครงการปฏิรูปการเกษตรและพัฒนาชนบท จ.พิจิตร
50. โครงการป่าทะเลเพื่อชีวิต
51. โครงการพัฒนาชนบทแควระบบ-สี่ยึด จ.ฉะเชิงเทรา
52. โครงการฟื้นฟูทรัพยากรลุ่มน้ำแม่สอย
53. โครงการฟื้นฟูนิเวศในภูมิภาคแม่น้ำโขง (TERRA)
54. โครงการเสริมสร้างจิตสำนึกนิเวศวิทยา
55. นครสวรรค์ฟอรัม
56. มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว
57. มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์
58. มูลนิธิพะเยาเพื่อการพัฒนา
59. มูลนิธิพัฒนาชุมชนและเขตภูเขา
60. มูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย
61. มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ
62. มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
63. มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภาคเหนือ
64. มูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงานและอาชีพ
65. มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค
66. มูลนิธิส่งเสริมทรัพยากรมนุษย์เพื่อพัฒนาชุมชน
67. มูลนิธิสืบนาคะเสถียร
68. มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล
69. มูลนิธิหนองขาหย่างเพื่อการพัฒนาชนบท จ.อุทัยธานี
70. มูลนิธิหยาดฝน

71. มูลนิธิอันดามัน
72. ศูนย์กฎหมายและสิทธิชุมชนพื้นที่ อันดามัน
73. ศูนย์ข้อมูลชุมชน (CRC)
74. ศูนย์ข้อมูลสิทธิมนุษยชนและสันติภาพอีสาน
75. ศูนย์ประสานงานวิจัยท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
76. ศูนย์เผยแพร่และส่งเสริมงานพัฒนา
77. ศูนย์พลเมืองเด็กสงขลา
78. ศูนย์พัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนภาคเหนือ
79. ศูนย์รวมพัฒนาชุมชน
80. ศูนย์สร้างจิตสำนึกนิเวศวิทยา (สจน.)
81. ศูนย์สื่อสังคมภาคใต้
82. ศูนย์เสริมสร้างองค์กรชาวบ้านเพื่อฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม จ.พิษณุโลก
83. สถาบันชุมชนเกษตรกรรมยั่งยืน
84. สถาบันชุมชนเพื่อการพัฒนา จ.เพชรบูรณ์
85. สถาบันรักษที่ดิน กำแพงเพชร
86. สถาบันสานติธรรม
87. สถาบันสร้างเสริมการจัดการทรัพยากรชุมชน
88. สภาประชาชนภาคอีสาน 20 จังหวัด
89. สมาคมคนรักทะเล กระบี่
90. สมาคมดับบ้านดับเมือง
91. สมาคมผู้บริโภคจังหวัดสระบุรี
92. สมาคมผู้บริโภคสงขลา
93. สมาคมพัฒนาผู้ประกอบการผู้สูงอายุชนบท จังหวัดชัยนาท
94. สมาคมเพื่อนร่วมพัฒนาชนบท
95. สมาคมแม่น้ำเพื่อชีวิต
96. สมาคมรักแม่กลอง
97. สมาคมรักษ์ทะเลไทย
98. สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนนักพัฒนาจำกัด
99. สหพันธ์ผู้บริโภค
100. องค์การคนพิการสากลประจำภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

101. องค์การความร่วมมือเพื่อการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติอันดามัน
102. อาศรมสร้างไครก
103. โฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา